

ДОХОДИ ДОМОГОСПОДАРСТВ ВІД ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ ЯК ВАЖЛИВИЙ ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕНЬ СУЧАСНОЇ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ

Доходи домогосподарств як політико-економічна категорія представляють собою певну суму грошових коштів та матеріальних благ і послуг, отриманих у процесі виконання економічних функцій домогосподарствами з приводу отримання яких виникають відносини приватної власності у всіх сферах суспільного відтворення.

Джерелами формування доходів домогосподарств можуть бути заробітна плата, доходи від власності (рухомого та нерухомого майна і землі), соціальні трансферти, доходи від підприємницької діяльності, доходи від самозайнятості, допомога родичів, доходи від трудової міграції та ін.

Державний комітет статистики України при характеристиці загальної величини доходів домашніх господарств використовує поняття “сукупних ресурсів”, що є цілком логічним і мотивованим, адже заощадження домогосподарств (скажімо, неорганізовані заощадження у вигляді готівки, яка зберігається вдома) не завжди є надходженнями за певний період часу (тобто доходами), а лише відображають ресурсний потенціал домашнього господарства, формуючи його багатство [1, с.478].

Варто зазначити, що в складних економічних та політичних умовах, які мають місце в Україні, все більшого впливу на формування та підвищення рівня доходів домогосподарств мають доходи від трудової міграції. Вони є засобом диверсифікації ризику настання кризових періодів життєдіяльності домогосподарств. Адже одним з основних мотивів міграції є бажання домогосподарств забезпечити майбутні надходження в сімейний бюджет і знизити ризики важкого матеріального становища під час екологічних, економічних і політичних криз.

Українські трудові мігранти за кордоном стали головним валютним донором вітчизняної економіки. Згідно з інформацією міжнародних громадських об'єднань українців, грошові надходження від них можуть бути більшими за доходи від ключових експортних галузей — металургії та аграрного сектора.

Статистика свідчить, що в середньому один мігрант, який знаходиться в Італії, щорічно пересилає додому близько 5 тис. дол. США, а по Карпатському регіону (Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська і Чернівецька області) щорічні доходи тільки сільських домогосподарств від трудових мігрантів сягають 9 тис. дол. США. За твердженням вітчизняного економіста А. Гайдуцького, «в середньому на рік українські мігранти можуть заробляти за кордоном близько 35,3 млрд. дол. США», більшу частину цих коштів переправляючи до України [2, с.25].

Варто зазначити, що величина міграційних заробітків залежить від ряду чинників, до яких відносять:

- чисельність українських трудових мігрантів та розподілу їх за контингентами (залежно від країни перебування та виду діяльності);
- середню тривалість прикладання праці представників кожного з виокремлених контингентів трудових мігрантів;
- заробітну плату кожного контингенту працівників-мігрантів.

Загалом, доходи характеризують економічний статус особи чи домогосподарств, а також тісно корелюють із доходами держави. У періоди економічної активності зростає обсяг виробництва споживчих благ (товарів та послуг), збільшується валовий внутрішній продукт, зростає заробітна плата працівників, доходи підприємницьких структур, держава має економічну можливість підвищувати добробут сімей збільшенням як трудових доходів, так і соціальних виплат з бюджету. Отже, у періоди сприятливої економічної кон'юнктури домогосподарства можуть більше витратити грошових коштів на поточні потреби,

придбання предметів тривалого користування, засобів праці і робити певні заощадження. Спад економічної кон'юнктури в країні неодмінно негативно позначається на доходах домогосподарств. Він призводить до скорочення доходів домогосподарств, що одразу негативно впливає на споживчий попит. Скорочення попиту призводить до зменшення обсягів виробництва, до зростання армії безробітних, що спричиняє нове зменшення доходів домогосподарств. Навпаки, зростання доходів домогосподарств сприятиме зростанню споживчого попиту, поживленню економічної кон'юнктури, поступальному розвитку національного виробництва. Тому економічна політика держави має бути спрямованою на розв'язання основних завдань вітчизняної економіки, вибір пріоритетних напрямів розвитку, які мають якісно змінити її, спрямувати на задоволення сучасних потреб домогосподарств, суспільства в цілому [3, с. 317].

Література

1. Штокало Я. Доходи домогосподарств – показник рівня життя населення / Я. Штокало// Економічна та соціальна географія . – 2010. - №2. –С. 32-37.
2. Гальків Л. І. Статистичне оцінювання міграційних процесів в Україні в контексті втрат людського капіталу / Л. І. Гальків // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20. – С. 124–131.
3. Лібанова Е.М. Бідність населення України: методологія, методика та практика аналізу: Монографія. – К.: КНЕУ, 2008. – 328 с.

Вікторія ОСТАПЧУК

Тернопільський національний економічний університет

БЮДЖЕТНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ МІСТА ТЕРНОПОЛЯ: ПЕРШІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Бюджетна децентралізація в Україні спрямована на підвищення рівня фінансової самостійності регіонів та окремих територій. У 2015 році у цілому по Україні ресурс місцевих бюджетів досяг позначки 266,9 млрд. гривень, що на 20,6 % більше порівняно із 2014 роком [1].

Відповідно до Бюджетного кодексу, відбулись значні зміни до підходів у формуванні видаткових повноважень, які делегуються виключно на рівень міста обласного значення. Починаючи з 2015 року місцевий бюджет почав отримувати нові види трансфертів, серед яких виділимо освітню субвенцію, субвенцію на підготовку робітничих кадрів та медична субвенцію.

У 2015 році збільшились надходження місцевого бюджету за рахунок передачі 100 % плати за надання адміністративних послуг, 100 % державного мита, 10 % податку на прибуток підприємств приватного сектору економіки. Також місцевий бюджет поповнився надходженнями з акцизного податку з реалізації через мережу роздрібною торгівлі підакцизних товарів (пиво, алкогольні напої, тютюнові вироби, нафтопродукти) за ставкою 5 % вартості реалізованого товару. Крім цього, база оподаткування розширилась за рахунок стягнення податку на нерухоме майно фізичних осіб, податку з комерційного (нежитлового) майна та податку на автомобілі з великим об'ємом двигуна. До місцевого бюджету також спрямовано 80 % екологічного податку замість 35 % та 25 % плати за надра.

У таблиці 1 подано загальну характеристику дохідної частини бюджету міста Тернополя протягом останніх років.

Аналіз даних таблиці 1 дає змогу зробити наступні висновки. Бюджет міста Тернополя по доходах за 2014 рік виконано на 99,1 відсотки. При плані 868,8 млн. грн. мобілізовано 864,0 млн. грн., в тому числі: до загального фонду - 746,6 млн. грн., до спеціального фонду - 117,4 млн. грн. По власних доходах (без врахування дотацій та субвенцій з державного бюджету) бюджет міста виконано на 101,0 відсотки: при плановому показнику в 441,6 млн. грн. фактично надійшло 446,4 млн. грн.